

Szerkesztői iroda:
Piaezsor, Kapeller-ház
hová
a lap szellemi részét illető közle-
mények küldendők.

Kiadó hivatal:
POLLÁK MÓR KÖNYVNYOMDAJA.
hová a hirdetések s előfizetések
bérmentesen küldendők.

Kéziratok nem adatnak vissza.

KÖZÉRDEK.

Vegyes tartalmu heti lap.

Megjelen minden vasár-
napon egy nagy íven.

ELŐFIZETÉSI FELTÉTELEK
Helyben házhöz hordva, vagy
vidékre postán küldve:

Egész évre	4 frt.
Fél	2 "
Negyed	1 "

HIRDETMÉNYEK DÍJA:
3 hasábos petit sorért, vagy ennek
helyéért 5 kr. Bélyegdíj külön 30 kr.
Nyitlér sora 15 kr.

Dárday Sándor választói körében.

Mint lapunk közelebbi számában jeleztük volt, városunk országgyűlési képviselője Dárday Sándor ur folyó hó 19-én körünkbe érkezett, hogy választói előtt megtartsa beszámoló beszédét.

Már jóval a kitűzött idő előtt sereglettek a választók a városház elé s 11 óra után kevéssel telve volt a nagyterem közönséggel.

A gyűlést a választókerület alelnöke mlgtos Zeyk József ur következő szavakkal nyitotta meg.

Tisztelt választó polgár urak! Ugy hiszem, van tudomásunk arról, hogy képviselőnk a városban van és választóinak a mult tiesszakon folytatott működéséről számot kíván adni. Ez okból kértém a választó urakat, hogy e teremben összegyűljenek. Mindenek előtt szükségesnek tartom egy küldöttség kinevezését, mely t. képviselőnket e gyűlésbe meghívja. E küldöttségbe tagokul ajánlom Medgyes Bálint ur elnöke alatt Vajna Károly, Molnár József, Incze Sámuel és Fodor Miklós urakat.

Elnök ajánlatába a gyűlés belenyugodván a kinevezett küldöttség a m. t. képviselő urat a gyűlésbe meghívja, ki is ott a választók éljenése között megjelenik.

Zeyk József: Felkérjük az igen tisztelt képviselő urat, hogy kívánsága szerint tartsa meg beszámoló beszédét. Előbb azonban kötelességem ez alkalommal megemlékezni az egész megye s nem csak e város szabad-
elví pártjának néhai elnökéről, Sándor Elekről, ki nekem igen jó, benső barátom volt, ki iránt mindig a legjobb indulattal, baráti ragaszkodással viseltem. Ki e városnak hosszú éveken át nem polgármestere, hanem munkás apja volt. — ki e városnak minden előmenetelt célzó működése élen fáradhatatlanul működött, — ki a szabadelvű pártunk szilárd, önzetlen és független gondolkodású elnöke volt hosszas időn keresztül. Adja az ég, hogy mind a választókerület leendő elnöke, mind a választandó polgármester méltó utódja legyen. Emléke mindig köztünk fog maradni. — És most t. képviselő ur, felkérem, szíveskedjék elmondani beszámoló beszédét.

Dárday: T. uraim! Mielőtt a beszámoló beszédet elkezdeném, mindenek előtt fogadják köszönetemet azon szívélyes és érdemeimet messze túlhaladó, megtisztelő fogadtatásért, melyben részesítettek. Én sem mulasztatom el, hogy fájdalommal meg ne jegyezzem azt, hogy körül tekintve e díszes körben, nélkülözöm azt a tiszteletreméltó alakot, kinek reszkető kezeiben forrtak össze e város közérdekének minden szála. Ilyan volt ő, — ki már külső alakjában, megjelenésében is hű krónikája volt azon viharos korszaknak, melyet átélt. És midőn én az önk határtalan tisztelése és bizalma által környezve, ama tisztas alakot láttam pártunk élen állani, azonnal tisztában volt előttem, hogy ő benne nemcsak ama viharos korszak emlékoszlopát, hanem jövőben követendő politikánk utmutatóját találtam föl. O tudta, hogy a magyar állam létének biztosítása minő küzdelmekbe és szenvedésekbe kerül s életének és vagyonának kockázatásával is mindent elkövetett a magyar államiság biztosításának érdekében. S éppen ennek tulajdonított

azt, hogy ő vele szemben az újbóli kockázatosok szájhősei elnémultak. Ő, ki vértét ontotta a magyar állam biztosításáért, ő azt a nagy eszmét a legnagyobb áldozatok árán is megvalósította, ő a békés haladásban, a kulturális törekvések előmozdításában látta a város s általában a magyar nemzet előhaladását. S ime ezekben szolgált ő nekem utmutatóul, és most, midőn megjelenik, hogy számot adjak működéséről, őt nem találom az élők sorában. En sem tehetek egyebet, minthogy hála adóját róvjam le. Legyen áldott az ő emlékezte és mi t. polgártársaim, kikre hagyta ő e város, e haza sorsának intézését, mi, kik túléltük őt, nekünk kötelességünkben áll a munkát, ott a hol ő elhagyta, felvenni és folytatni.

Ezen munka folytatásának tekintem én azt is, hogy elhatározom magamat az önk körében megjelenni. Mert az én nézetem szerint a képviselőnek kötelességében áll, — és a mig én szerencés leszek e kerületet képviselhetni, kötelességemnek fogom tartani a lehető sürű érintkezést választóimmal, mert csakis az önk bizalmából meríthetem én az erőt, hogy a rám bízott magasztos, de egyszersmind terhes hivatásnak megfelelhessenek.

Tudják Önök, hogy én csak pótválasztás utján léptem az országgyűlésbe, midőn már a költségvetés tárgyalás alatt volt s így abban nem vehettem részt. De hiszem, hogy e választókerület bármelyik tagja annak minden egyes tételét teljes nyugodtsággal megszarvazta volna, mert a jelen kormánytól meglehet tagadni az alkotási képességet, még a jóakaratot is, de a helyes és a lelkiismeretes gazdálkodás elismerését bizonyára nem. Hiszen maga az ellenzék sem tagadja meg a költségvetés egyes tételeit.

Igaz ugyan, hogy a költségvetési vitával egyuttal kapcsolatban szokott lenni a kormány politikájának kritikája is, melyben azonban én szintén nem vettem részt ez alkalommal, — mert az én nézetem az, hogy egy kormányparti képviselő feladata nem a meddő kritikában áll, hanem, az alkotási munkálkodásban kell erejét kifejtennie. Ez sem lehetséges a rossz felismerése nélkül, a helyes bírálat gyakorlata nélkül, csak feltételezi még azt, hogy a rossz helyébe jobbat ajánljon, mit az ellenzék nem szokott feladatául tekinteni — azt mondva, hogy majd mikor ő lesz a kormányon, jobbat fog tenni.

Hiszen a jobbat csak akarni sokkal könnyebb az alkotásnál és eslekvésnél. Így pl. a közigazgatás reformját mindenki akarja, de mégis minden egyes lépés mily óriási küzdelembe kerül! Legjobban illusztrálja ezt, ha egy tekintetűt vetünk a megyék háztartásáról szóló s a kormány által tett előterjesztésre. Nem elvi nehézségekkel állottunk itt szemben, hanem maguk az önkormányzatokat féltékenyen őrző törvényhatóságok valóságos hadjáratot indítottak egymás ellen. Noha minden megye költségvetése abban feljebb lett emelve, mégis nem a szomszédos viszonyok ismeretéből kifolyólag a kiadások ellen nyilvánult az ellenmondás, hanem az egyes megyék egymást felül és túllépték, mintha csak osztalék tárgyat képeznék az ország adóalapja. Nem szól ez ép Alsó-Fehérmegyére, de értsék azok a kiket illet. Valószínű,

hogy ha az önmegadózás alapjára lett volna fektetve ez a törvényjavaslat, akkor főként a birtokos osztály jobban örködött volna érdeke felett. Minthogy azonban a megyék háztartási költségét az állam viseli, ennél fogva a birtokos osztály nem érezvén köztelenül annak terhét, egymásra vélték azt átháríthatni, pedig, hogy e teher mily súlyos mindenkire, azt minden adófizető érzi.

Én lehetetlennek tartom azt, hogy a megyék háztartási költsége az önmegadózásra legyen fektetve, mert nemcsak hogy a mostohább viszonyú megyék háztartási költségeinek fedezésén államilag kellene segíteni, sőt egyes megyékben elemi csapások és lokális bajok megakasztanak a közigazgatás gépezetét. Én tehát egyedül a kormány javaslatát tartom a helyes alapnak.

De az érintettek után ugy hiszem belátták Önök, hogy vagy a kormánynak is szembe kell szállnia a megyék túlhajlott igényeivel, vagy pedig önmegadózás alapjára kellene fektetni a háztartást. Én részemről jobbnak tartom, ha ezen érdekharcot végre valahára kivirjuk, mint ha permanenssé teszszük. A kérdés csak az, hogy vajon parlamentáris törvényhozás mellett képes lesz-e magát a parlament a megyék pressziója alól emancipálni. Én hiszem, hogy Tisza Kálmánnak sikerülni fog az, a mit eddigelő egyetlen kormány sem kísértett meg. De biztos vagyok affelől is, hogy ama sikerben van letéve a megyék létkérdése is. Mert vagy sikerül új életre ébreszteni a megyék autonómiáját, vagy pedig előbb-utóbb győzni fog azon vélemény: Carthaginem esse delectum. — Én kötelességemnek tartottam álláspontomat e tekintetben is jelezni.

Hogy mily nehéz kérdések ezek és nemcsak ez, hanem hogy mily küzdelmekbe kerül p. o. a folyamatban levő másik közigazgatási reformjavaslat, hogy t. i. a köztisztviselők csak kvalifikált egyének legyenek, — e részben az illető törvényjavaslat bizottsági tárgyalása is meggyőzhette Önöket. Majdnem csodálatos, de tény, hogy vannak számosan most is, kik a kvalifikációt a szabad választás mellett fölöslegesnek tartják. De, uraim, azt hiszem, hogy az intelligenciának ezen színhelyén nem szükséges védelmére kelnem ezen javaslatnak. Mert hiszen szükséges a kvalifikáció minden téren; ott van az orvos, az ügyvéd és a többi mind nem működhetik, nem engedjük, hogy működjen, ha nem bír kellő kvalifikációval, — hogy ne kívánthatnának meg tehát méltán a kvalifikáció azoktól, a kik a hatalmat gyakorolják, a kik rendelkeznek velünk?! De én nemcsak az iskolai kvalifikációt kívánom meg, hanem, és sokkal inkább a gyakorlati kiképzésre fektetem a súlyt, bár nagyon félek, hogy éppen a javaslat ezen része hajótörést is szenvedhet majd a tárgyalások alkalmával. Igen, én ama kiképzetésre fektetem a súlyt minden téren, mert az iskolai képzés nem adja meg mindazon kellekkeit, melyek pedig bármely pályán a hivatal sikeres betöltéséhez szükségesek. — Igen sokan vannak, kik az egész kvalifikációra nem sokat adnak s igaz például, hogy Shaksperenek nem tudom miféle kvalifikációja volt s ime ott van a kitűnő bölcselet, Spinoza, a ki becsületes köztársas volt, ott van Németország ókori költője Han-

TÁRCZA.

Románca.

„Én kedvesem, drága lánykám,
Földi üdvösségem,
Jer dalolj a szerelemről,
Boldogságról nékem!”

A lány nem szól, ajka néma...
„Mi lelhetett téged?
Elhamvadt tán szived lángja,
Mely oly hévvel égett?”

Pír borul a lány arczára,
Szemeit lezárja...
„Való tehát hidegséged?!
— S ébred kétség árja...”

Oh de most az szelideden
Ifját átkarolja,
S gyöngé ajka egygyéforrik
Ajával egy esőbka...

Szerelemről, boldogságról
Nem zenghet az ének,
A hol a szív teljes teli,
Nincs szó érzetének...
Balázs József.

Abrudbánya—Verespatak.

— Üti tárcza. —

„S'il vous plaît! 7-én indulunk,“ — e szavakkal döntő el tisztviselői szigoráról és társadalmi derült modorról ismeretes H. barátom azon kérdést, hogy mikor látogassuk meg Abrudbánya és Verespatak méltán híres havasi vidékét. — „Te hozod feleségedet, én hozom leá-

nyomat, hogy annál élénkebb legyen utazásunk.“ — És ugy leve. Bizonyára nem sok társaság haladott vigabb kedélyvel, minden természeti szépség iránt fogékonyabb lélekkel a 1879. évi december 6-ki rettenetes árvíz nyomait most is magán hordó zalathnai uton, mint a miénk. — Jól esett pár napra kiszállani a városi por és zaj közül a vidék csendes, tiszta, üdítő legébe, bámulva a jobbról balról felmeredező, szeszélyes alaku sziklacsoportokat s az Ompoly vizének változó folyását. Pár órai élénk hangulatú haladás után feltűnik a gula alak, sürű erdővel benőtt „zsidó hegy“ magas kupja, az Ompoly vize vörös színt nyer, az ut teste pedig barna lesz magas kúrtókból kénzagu fojtó füstöt látunk felszállani s ime — a zalathnai régi aranyvasztonál, voltaképpen az arany, ezüst stb. érzésválasztó s a vegyi uton nyert réz, vas, gálész és kénsav termelő gyárnál vagyunk, mely a magyar birodalom legkiválóbb és legnevezetesebb ily nemű gyára, melynek meglátogatását mint rendkívül érdekest és tanulságost melegen ajánljuk. Itt-ott még épület romok, a forradalmi gyászos pusztulás emlékei tűnnek ugyan elő, de bizton reméljük, hogy az új élet lendülésével ezek is el fognak tűnni. Kit ne érdekelne az arany tömege, kivált ha oly mennyiségben látható, mint az emeletes igazgatósági épületben levő zalathnai aranyváltó hivatalnál! Két nagy Wertheim szekrény zárait nyitotta fel előttünk az előzékeny V. ur s markunkba nyomott egy nagy sárga pogácsát, hogy ugyancsak volt mit emelgetnünk. — Mi az ára? 5000 frt az egyiknek, 7000 frt a másiknak felel s ilyes darabokkal tölti fatalakat mutatott a szekrényben, mind csupa „sár-arany“ mint a mesékben mondani szokták. — Zalathnának esinos kis sétaterre, ott kaszinója, s a különböző bányász hivatalokon kívül gyógyszerháza, posta és távirda hivatala, szép számú intelligens közönsége és ezek között egyszersen két országgyűlési képviselő bányabirtokosa van, t. i. Lukács Béla és Lukács László.

Pár órai időzés után folytattuk az utat a végtelen hosszú „Valea Doszulni“ falun keresztül gyönyörű erdők között, míg végre eljutottunk a „nagy hegyig“, itt kezdődik a híres hegyi ut, melynek számára hegytől, völgytől és vízmedertől fáradtságosan lett elhódítva egy kis terület megerősítve farakásokkal, sziklafalakkal, s mely roppant mélységek mellett gyors csigavonalban kanya-

rodik fel a meredek hegytetőre, ahol a jelző kereszt látára valóban könnyebülve érezzük szívünket, s midőn a tulsó oldalon leereszkedünk, méltányolni tudjuk azon nehézségeket, melyek ez ut kivitelle elébe gördültek s elismerjük, hogy bizony helyén volt emlékoszlóval megjelölni az építés befejezését. — Ez utvonál az, mely Abrudbányát, Verespatakot a volt Zarand megye egy részét s a topánfalvi nagy havasi járást összeköti a Maros mentével s a ki csak egyszer végig utazott rajta, s látta azon nagy forgalmat, mely gabna- és faneműekben szakadatlanul foly, lehetetlen nem csodálkozni, hogy ilyen, a megye munkaerejével rendszeresen fel nem tartható utat, miért nem vesz az állam saját érdekei szempontjából is saját kezelése alá.

Sajátságos zakatolás lármája hangzik fel egyszerre. Sebesen rohanó víz által gyors mozgásba hozott érzézzük — stompok — tompa zaja ez, mely specialis vonása az aranyérez vidékének. Felvan használatban itt minden vízcsepp és sok felé vezetve mindenféle kő, fa, csatornák. Bezzeg van szomorúság, ha beüt a szarazság! a szegény bányász el van esve ilyenkor keresményétől és kész a szegénység nyomora az arany érez mellett is.

Fából igen esinosan készült zsindeleyvel fedett, s többnyire magas kőalapra épült házak, gondosan elkerített s még gondosabban lekaszált rétek, szép gyümölcsösök között érünk az ország rész legborzasztóbb kövezetére s ezzel Abrudbánya bányavárosba, megszálló helyünkre, a szives vendégzeretet páratlan hazájába. Már az utczán lesik ránk váro ismerősink érkezésünket és ugyancsak kikapunk, hogy a kérés daczára előbb a vendéglőbe sietünk megszabadulni az ut porától; pár perc múlva pakunk szives házi gazdánakhoz lett szállítva s ezzel kezdetét vette egy oly kedves kis arany korszak, minőt más helyt találni lehetetlen. És ha jó sorunk abba a házba vezet, melyben a kitűnő humoru, szives vendéglátó Dr. N. K. és rendkívül kedves neje a gazdák, hagyjunk az ajtón kívül minden bút, bánatot és nehéz gondot, mert itt csak a vidámságnak és a hamisítatlan kedélyből folyó tiszta örömmek van tanyája.

Viator.

(Folytatása következik.)

Sachs, a ki tisztességes eszmadia mesterséget folytatott, — tehát bizonyos, hogy minden kvalifikáció nélkül is lehet szépet, nagyot teremteni. Igaz uraim, de gondoljunk meg, hogy a törvény nem a kivételekre tekint.

Nagyon természetes, hogy még e két tárgy is csak előkészítése a nagy munkának, mert még azután következnék a köztisztviselők szolgálati pragmatikája és a közigazgatási bíráskodás nehéz feladatának megoldása. De ime láthatják Önök, hogy az előkészületek is nehezen mennek s épen azért én mindig csak a szóban levő téren iparkodom tenni. (Eljenzés.)

Át kell most mennem az egyes tárczák szerinti működés terére.

Az utolsó ülészak egyik legfontosabb részét képezte a vámtarifának revíziója. Tudják Önök azt is, hogy abban nagy része volt annak, kit Önök én előttem tisztelték meg bizalmukkal. Főlegesen említenem, hogy még az ellenzék egy része is Apponyi Albert gróffal megszávalta a javaslatot, bárha a földbírtok egyoldalú kiemelése mellett, oly indoklással tehát, melyet a szabadelvű párt magáénak nem vallhat. Mert, uraim, a törvényhozás és kormányt nagyot hibáznék, ha egyoldalul egyes osztályok érdekeit karolná fel. (Elénk helyeslés.) Hanem, hogy a földművelés érdeke kellőleg támogatottik a jelen kormány által, azt Önök is mindnyájan igen jól ismerik, hiszen a jelenlegi földművelési miniszter annyit tett ezen a téren, a mennyit előtte egyetlen kormány se tett. Tudhatják ezt már közvetlenül onnan is, hogy itt vinczellérképező állítottott fel, valamint másnemű intézkedései is Nagy-Enyed városát, e megyét illetőleg bizonyosságot tesznek az ő működéséről. — Igaz ugyan, hogy egy más szakban, az ipar és kereskedelem terén még jelenig sokat nem tehetett s ezek ugyan éppen a nehezebb feladatok, ámde éppen ezért én kétségbe nem esem a fölött, hogy ez is meg fog történni.

Nagy részét képezte még a múlt ülészaknak a honvédelem ügye. Nem titkolom el azt, hogy abban egy nagy és súlyos teher rovatott az állam polgáira, emeltevén t. i. abban a véradó, — nem ugyan szószentri értelemben, de az unjenczozási korszak ki lett terjesztve még egy korosztályal s így az unjenczozás négy korosztályt foglal magában; de ezt nem csak az állam biztonsága, hanem azok érdeke is megkívánta, kik éppen unjenczozás alá kerülnek, a mennyiben t. i. eddigelő igen sokan kerültek olyanok is fegyver alá, kik a fölvetelre már fizikailag sem voltak képesek, ámbar megjegyzendő, hogy ez nem áll különösen a mi országunkra, hol tudvalevőleg gyorsabban történik az emberi fejlődés, mint a szomszéd tartományokban.

Egy másik fontos intézkedés volt az, hogy 120 alapítványi helyet állapítottunk meg a katonai intézetekben, és pedig azért, hogy a hadseregben a magyar tisztnek létszámát, a mennyire lehet, emeljük s hogy magyarosítsuk egyuttal a hadsereget is. Tudni fogják azok, kik a hírlaprodalommal foglalkoznak; de ezt nem csak az állam ebből, hogy gyanúsították a kormányt, vádolták a többséget, — de, uraim, én ezt a vitát itt nem fogom éleztetni, csak az az egy megjegyzésem van, hogy azon férfiu is sirba szállt már, ki ez ügy élén lankadatlan kitartással küzdött és azt kívánom, hogy sok olyan derek magyar hazafit adjon az ég Magyarországnak, mint Szende Béla volt. Hanem ő is jobb létre szenderült már és hogy ez alkalommal róla is kegyeletesen megemlékezem, tulajdonítsák ezt annak, hogy ő benne én személyesen is egy jó barátot veszítettem.

A többi tárczák köréből ott van a közlekedésügyi tárcza, melyben törvényhozásilag sok nem történt. De tudni fogják Önök, hogy mily nagy vívmányt eszközölt ki a kormány azon szerződéssel, melyet az osztrák államvasutal létesített, mely azonban csak a jövő ülészakban fog törvényhatóságilag tárgyaitatni.

Tovább menőleg azt hiszem, hogy örvendetesen fogják Önök tudomásul venni, hogy a pénzügyi tárczaban sem történt semmi s így nem történt kellemetlen sem. (Elénk derűtség.)

A mi az igazságügyi tárczát illeti, itt se történt sok. Igaz ugyan, hogy stabilitással nem lehet vádolni sem a kormányt, sem a törvényhozást, mert hiszen a törvényalkotás és szervezések meglehetősen sűrűn váltották föl egymást, de ime alighogy megszüntették a semmisítő szék, melyet nem sirat senki, mert a szóbeliségnek egy intézménye volt szóbeliség nélkül: már is a legfőbb ítélőszék 11 ezeret meghaladó restanciában sülyedett el, úgy hogy maga a kir. curia az iniatiatívát felvéve egy javaslatot dolgozott ki, melynek segítségével a főbbvittelek áradatát magától elhárítani törekszik nem is valami genialis módon és az igen kedvelt bíróságok behozatalával. Meg lehetnek győződve, uraim, hogy én ezt nem fogom pártolni, nem pedig azért, mert nézetem szerint egyáltalában segíteni a mi jogszolgáltatásunkon csak úgy lehet, ha a főbbvitel a járásbíróskodástól közzetlenül az első fokú törvényszékekhez történik. Ebben lehet egyedül garancia, melyet most teljesen nélkülözünk. Lehet, hogy ezt sokan retrográd lépésnek tartják, de az én véleményem az, hogy nem is mindig a czilinder-kalap képezi a civilizációt, hanem a mi hazai viszonyaink ezélszerű rendezésében áll a helyes út. (Tartós helyeslés.)

A mi igazságügyi politikánk meglehetősen elhibázottan vezetett. Nézetem az, hogy csak a járásbíróskodás és a főbbviteli fórumok vannak túlhalmozva, míg sok első folyamodási törvényszék igen kényelmes existenciával bír. (Igaz!) Így nevezetesen a telekkönyvek decentralizációja igen helyesen keresztül vitetett, de ezen kívül a kisebb polgári ügyekben való törvénykezés rendkívüli mérvben szaporította a működést, holott munkaerőben nem történt meg a megfelelő arányos felosztás. Nem hibázatom a kormányt, kinek kezei meg vannak kötve, de mindenestre szükséges a javítás. Különben is azt hiszem, hogy a mi igazságügyi adminisztrációnk jobb nem lehet, míg a kir. táblák decentralizációjával nem fognak azok egyuttal fegyelmet és felügyeletet gyakorolhatni.

A fegyelméről szólva legyenek meggyőződve, hogy senki se lehet nagyobb tisztelője a bírói függetlenségnek, mint én, de ezzel szemben a szigorú felügyeletet ellentétesnek nem találtam soha. Hogy erre mennyire szükség van, mutatja az a tiszta-eszlári conflictus, melyet Önök bizonyára igen jól ismernek a lapokból s mely vizsály

esírja esakis a hibás börtönügyi szabályzásban áll. A vádlottak nem állhatnak a vádlók felügyelete s fegyelmi hatalma alatt. En ezért legkevésbé hibázatom a sajtó magatartását. Mert valamint a művészet, úgy a napi sajtó is kenyér után lát s a molyan dolgokat minden oldalról, sőt olykor talán visszásan is használja, de éppen azért napról napra szükségesebb a sajtótörvénynek revíziója. Nem a sajtószabadság ellen van kifogásom, hiszen én szintén azon a téren szereztem sarkantyúimat, de azt nem akarom, hogy a más becsületében való gázolás valószínűsége kenyerkeresetté váljék. (Ugy van!) Ez azon szempont, melyből a sajtótörvény revízióját szükségesnek tartom.

A külügyi politika van még hátra. Azt hiszem, hogy soha alkalmoszerűben nem történehet, mintha most bebizonyítani törekedem, hogy Boszniának és Hercegovinának elfoglalása tán éppen most az egyiptomi-török válságnál bizonyult be szükségesnek, s annak tulajdoníthatjuk, hogy most, midőn Törökország oly válságos helyzetbe jutott, hogy a békét a Balkán-félszigeten csakis Bosznia elfoglalásával lehetett fenntartani. Az az oka ennek, hogy mi ott a medvének barlangja előtt állunk. Hiszem és remélem, hogy a jelenleg ott lenn levő Kállay miniszternek sikerülni fog az ottani viszonyokat akként rendezni, hogy az occupált tartományok egy határvidékké rendezve megfeleljenek a mi érdekeinknek és a Törökországainak is. Sikerülni fog-e vagy nem, azt nem tudom, csak azt mondhatom, hogy ettől teszem függővé jövőre politikai magatartásomat.

És most, miután egy egész órán fárastottam Önöket, fogadják köszönetemet, hogy oly szíves türelemmel hallgattak meg, legyenek meggyőződve, hogy én újabban és ezután is minden egyes esetben — mikor csak lehet — kötelességemnek tartom, hogy az összhangot választóimmal személyesen is fenntartsam. (Szünni nem akaró eljenzés.)

Csató János: T. képviselő ur! Méltóztassék megengedni, hogy mindyájunknak, az egész választókerület közös érzelmét felmácsoljam akkor, midőn kifejezést adok azon örömmnek, hogy szerencsénk lehet körünkben tisztelhetni. Engedje meg egyszersmind, hogy eme most tartott beszédjeért is választóinak köszönetét nyilvánítsam ki. Jól esett megérintve hallanunk, hogy igen tisztelt képviselőnk nem az idealismusként, hanem a praxisnak barátja. Elmondhatom, hogy személye iránti ragaszkodásunk csak gyarapodott.

Bátor leszek azonban az elmondattak közül némelyekre szerény nézetemet elmondani, nem kifogásként, hanem csak egyszerűen saját véleményemet mondom el, különösen azokra, a miket az igen t. képviselő ur először tett előadása tárgyává, t. i. a közigazgatási reformra.

Már rövid néhány hónap után 10 éve annak, hogy a megyének szolgálatában vagyok. Akkor könnyű volt a közig. tisztviselők állapota, bejuthattunk ide az eke szarvától is, nagyon kevés törvényt kellett tudni s ha az ember ismerte közelebbről vármegyéjét, sőt e mellett birta a választók bizalmát, könnyű volt a tisztviselés. Aztán meg talált ott régi gyakorlat által képzett emberek, kik szívesen utasították s ekép hamar eligazodhattak. De azon innen született meg a törvények, szabályrendeletek és az ezek mellé kiadott kimutatásoknak egész özöne.

Az a főkérdés most, mit akar valaki: választott közig. tisztviselőt vagy az állam által kinevezettet. En részemről a választott közig. tisztviselő mellett vagyok s lehet, hogy száz esztendő múlva is a mellett lennék. Ennél fogva kimondhatom, hogy nincsen és nem is volt soha egy országban sem oly tisztí kar, mely oly furcsa viszonyok közé jutott volna, mint a miénk. Megalkottatt az 1870. XLII. t.-cz. értelmében s én helyes alapokon létesítenek tekintem. Az akkori törvények megszabták a tisztviselők teendőit s ezek után a nemes vármegye megszabta a közig. tisztviselők fizetését is. Nagyot változott azonban azóta a világ. A közigazgatási tisztviselőkre anynyi teher rovatott, hogy valóban dícséretre válik a tisztí karnak, mely kitartó buzgalommal tanulta meg az újabb meg újabb törvényeket s folytatta teendőit oly személyzetrel s olyan fizetés mellett, melyek mellett hivatalba tettek 70-ben. Bekövetkezett az utóbbi időben ezen sok teendő miatt azon kérdés, hogy vajon, miután ennyit kell tudni a tisztviselőnek, nem szükséges-e a kvalifikáció? Már csak dítvatból is esupán a mellett lettek volna, de valóban a gyakorlati életből kiindulva is én is azt pártolom, hogy legyen kvalifikáció, különösen most, midőn nincs olyan nyilvános intézet, hol a közig. törvényeket meg lehetne tanulni, de tudni kell okvetetlenül. Tehát meg kell hogy kívánja az ország, hogy a nehéz és országos érdekű teendőket tudják a tisztviselők. Csak hogy ha ezt megkívánjuk, biztosítsuk egyuttal állásukat is, mert könnyen bekövetkezhettek az az eset, hogy nem kap a vármegye kellő kvalifikációjú hivatalnokokat; hiszen hát hogy lehessen megválasztani a tisztviselőt kellő kvalifikációval, midőn éppen eme kvalifikáció következtében kérdésessé tétetik az, hogy vajon akad-e, ki a közigazgatás terére adja magát, nagy fáradsággal megszerezze a kvalifikációt, holott sem fizetése nem áll azzal arányban, de másfelől megválasztása minden harmadik évben kétségessé válik. Erre feleletem az, hogy igenis választassék az illető tisztviselő, de választassék azon egész időre, a míg munkaképes. Ekkor akadni fognak olyanok, de csakis ekkor, kik e térre lépnek s kellőleg kiművelik magukat.

Más részt bizonyos, hogy a két nagy summa közt, melyet az állam fizet s melyet a megyék követelnek, akkora óriási különbség van. De ezen nem lehet csudálkozni. A fizetés összehasonlítva más tisztviselőkével jó formán semmi. Ha azt akarjuk, hogy a közig. tisztviselő az állam által reá rótt teendőknél kellő pontossággal eleget tegyen, akkor bizsitsunk megillető fizetést, állást is neki és csak ekkor kívánhatjuk, de meg is kell kívánunk a kvalifikációt.

Még csak egyre vagyok bátor t. képviselőnket figyelemzetni. Sok képviselő szereti a tökéletes állapotokat, csak hogy sok olyan törvényünk van, melyeket a gyakorlati életben nem lehet keresztül vinni, részint mert nincs emberünk, nincs pénzünk, de még nem is kapunk pénzt hozzája, ha pedig mégis keresztül akarjuk vinni, akkor azzal állunk szemben, hogy a nép nem tud adót fizetni.

Például felhozhatom az erdőtörvényt, melyért halálal kell lennünk a kormány iránt, különösen most, midőn Erdély maholnap erdőhiányban fog szenvedni, — de aztán a kiviteli módzatokban olyan téren vagyunk, hogy nagyon nehezen, vagy éppen nem tudjuk keresztül vinni. — Azután bekövetkezik majd az idő, hogy minden község üzemtervet kell hogy készítsen, de hát erre erdészek kellene, ezeknek illő fizetés kell, de hát honnan adjuk meg azt? Nincs honnan, tehát kivihtetlen az eszme. Kértük, hogy adjanak megyei erdészeket s hogy az erdőfelügyelősegeket, melyekben valóságilag semmi haszon nincs, meg kellene szüntetni, — ez gyakorlati eszme volt, de nem hallgattatt meg.

Végzem is azonban már szavaimat, melyek nem megjegyzésként voltak mondva m. t. képviselőnk igen szép beszámoló beszédére, hanem csak egyszerű megbeszélésül szolgáltak, tehát úgy hiszem, fölszólalásom nem volt helytelen. (Helyes!)

Kifejezhetem még végül, hogy örömmel tapasztaltam a beszámoló beszédéből, a mit nem reméltem, hogy m. t. képviselőnk igazán a gyakorlati embere, kérem tehát, hogy a miket előhoztam, mint egyes epizódokat a mi közéletünkben, szíveskedjék majd fölhozni azoknak a nagyon elméleti uraknak, kik ugyan magas eszmékért lelkesülnek, de azok kivihetőségére nem gondolnak. S miután arról meggyőződünk, hogy nemesak az elmélet, hanem a gyakorlatnak is embere a mi m. tisztelt képviselőnk s a közügyek terén azon az uton halad, mely leginkább kívánatos, ezáltal mindnyájunk tisztelete meg csak fokozódott s felkérem, hogy azon az uton haladva, legyen a mi bizalmunkról teljesen meggyőződve. (Hosszszan tartó eljenzés.)

Elnök: Felkérem tehát a t. képviselő urat, hogy az alispán úr által fölhozott gyakorlati elveket a maga helyén képviselje s a mi érdekeinket jövőre is támogassa.

A gyűlés lelkes eljenzések között omlott szót azon megnagyatató tudattal, hogy Dárday Sándor a nagyenyedi választókerület m. t. képviselője főképp a gyakorlat embere s a választókerület érdekeit bőtes értelemmel, kellő tapintattal s rokonszemes érdeklődéssel képviseli, támogatja, virágoztatja mindenha.

Sokáig eljen!

* * *

Délután 2 órakor a választókerület bankettet rendezett a „Két hattyú“ kerthelyiségében, melyen következők vettek részt a kerület m. t. képviselőjén kívül főispán Zeyk Károly, Zeyk József, Zeyk Daniel, Zeyk Károly, Csató János, Török Bertalan, Szász József, Tóth Ferencz, Málnási Károly, Dr. Magyar Károly, Rákossy Bálint, Török Antal, Garda József, Vajna Károly, Kovács Gyula, ifj. Gáspár János, Balkay István, Navratil György, Szalánczy Kristóf, Jóvián Jenő, Ujvári Imre, Br. Splényi Henrik, Medgyes Bálint, Veress Gábor, Kerekes Mihály, Csató Ferencz, Molnár József, Molnár Samu, Nemes Ferencz, Dr. Szaniszló Albert, Horváth Ferencz, Incze Samu, Nagy Mózes, Szilágyi Farkas, Folyovits Sándor, Szalánczy Lőrincz, Zeyk Gábor, Dr. Winkler Albert, Dezső Zsigmond, Szentpáli Károly, Horváth József, Horváth László, Kovács László, Kiss Károly és lapunk szerkesztője.

Képviselőnk 19-én d. e. a kerületi börtönt, járásbíróskodást, vinczellérképzőt, főtámadat látogatta meg; délbén a főispán ő mltságánál rendezett ebéden volt, honnan délután a társaság Zeyk Józsefet látogatta meg M.-Gombáson, mely alkalommal a szíves házi gazda ritka fanemekben bámulatosan berendezett kertje általános elismerést nyert. 21-én Maros-Ujvárra ráudult ki a nevezetes sóbánya megtekintésére, este meg Török Bertalan főjegyző vendége volt. 22-én ismerőseit látogatta meg, 23-án pedig bucsut véve választóitól Lukács László képviselő szíves meghívása folytán Zalathára utazott, mi közben tövisi választóit is meglátogatta; Zalatháról Fehérvárra s Déván keresztül haza utazik. — Kísérje Isten áldása utain!

Ft. Lönhárt Ferencz erdélyi püspök beiktatási ünnepélye.

— szept. 17. —

A mily kevésbé kívánt a szerénységéről kiválóan ismert egyháznagy fényes beiktatási ünnepélyt rendezni, éppoly egyszerűen tette azt a köztisztelt és ragaszkodás, melylyel mindenki az új főpásztor köré sorakozik.

Szept. 16-án este a tan- és nevelőintézetekről, más magán házakról nemzeti zászlók lengedeztek s alkonyatkor a kegyelet által rendezett önkényes kivilágítás jelezte a nap jelentőségét.

Másnap reggel a mozgalom még élénkebb lett. A széles kiterjedésű egyházmegye minden részéből nagyszámú küldöttségek jelentkeztek. A 16 espereskerületből, a gimnasiumoktól, Teréz-árvaháztól és szerzetesrendházaktól mintegy 42 egyházi férü sorakozott a központi pap-sághoz, s a papnövendékekkel együtt imponans menetet alkotott.

Erdély világi intelligenciája is nagyszerűen volt képviselve. Az igazgatótanács és a kolozsvári róm. kath. egyházközség részéről br. Jósika Lajos világi elnök vezetése alatt Pál Sándor alelnök, gr. Eszterházy János, dr. Eltes Károly kanonok-plébános, br. Jósika Samu, és többen jelentek meg.

Az egyházközség részéről a küldöttség élén dr. Eltes Károly plébános szép alkalmi feliratot hozott és nyújtott át ömeltőségének.

Közpöviselvé volt a balázsfalvi káptalan Vesztemián és Antonelli kanonokok által, Hunyadmegye Pogány György főispán által, Alsófehérmegye Csató János alispán vezetése mellett egy több tagból álló küldöttség által, Kolozsmegye gr. Eszterházy Kálmán főispán, Nagy-Ag mint melynek a főpásztor édes szülőte, több tagból álló küldöttség által. Jelen voltak Lukács László és Szilágyi Virgil orsz. képviselők, Sebestyén Mihály főügyész. Gál János curiai bíró stb.

Dél előtt 8 1/2 órakor a székesegyház tornyában megszólalt a nagy harang, jelezve az ünnepély kezdetét. Az irtalmasrendi apácák vezetése alatti fiatal leánykák fehériben, myrtus koszorúval és fátýollal fejkön hosszú sort képeztek.

8° órákor a menetté alakult papság egyházi díszbe öltözött praelatusok élén vonult a székesegyház középhajóján keresztül föl a püspöki lakba, honnan hasonló díszes körmenetben vezette be a püspököt a szentélybe.

A püspök az oltárhoz lépett, hol esengő hangon intotta a „Veni Sancti Spiritus“ hymnust, melyet a papnövédek kara szép dallamban folytatott Fogarasy János vezetésével a choruson. Az ének bevezetésével Nagy Imre kanonok felolvasta az okmányokat, ugyint: apostoli királyunk ő felsége adományozó levelét, a püspöki kinevezésről szóló pápai bullát, a káptalanhoz, az erdélyi egyházmegye papságához és híveihez intézett pápai breveteket, melyekben a püspöki kinevezést jelzi pápa ő szentsége, s a püspök személye iránt való engedelemre kötelez.

Az okmányok fölolvását követé Barts Ferencz, nagyprepostnak mint a káptalan legfőbb dignitariusának üdvözlő beszéde, melyben az új főpásztor iránti hódolatnak ad kifejezést, s egyszersmind a papság hódolati kézsokra való bocsátását kérte.

Ezen beszédet igen szép jelenet követte. Előbb maga az üdvözlő nagyprepost lépett a főpásztor trónjához, s a lépcsőn letérdelve, megéskolta annak kezét, a főpásztor pedig a szeretet csókjával illette utóbbinak arcát. Hasonló eljárással, léptek a trónhoz, a többi egyházi személyek.

A hódolati kézsók végén a püspök fölkeltrónjáról es a szentély közepén álló díszes asztalhoz lépvén, latin nyelven beszédet tartott a papsághoz. A beszéd valóban megfélelt egy szent Pál szerinti püspök kormányzási programjának.

Beszéd után maga a püspök legdíszesebb segédlettel ünnepélyes szentmisét tartott, mely alatt a papnövédek szép dallama gyönyörködtette az áhitatoskodó közönséget.

Mise végén a püspök szöszékre lépvén, egyiket tartotta a leghatasosabb beszédeknek fejtetve a püspök kötelességeit és a hívők kötelességét.

Ezen beszéd után a díszmenet ismét visszakisérte ő méltóságát püspöki lakába, hol megkezdődött a tisztelgések hosszú sora. Legelőször a papság, utána az igazgatótanács. A fehérmegye Gy.-fehérvár és Nagy-Enyed városokkal együtt, azután a bányavidék stb. stb. küldött-ségei következtek.

Délután 2 órákor nagy díszes volt, melyen mintegy 160 személy részesült az új püspöki házigazda vendégszeretetében. Részben az újonnan tisztelt püspöki teremben, részben a püspöki kertben voltak az asztalok tartva. A katonai zenekar a legjelesebb zenedarabokat játszta.

A felköszöntők sora következő volt: Püspök ő mltga Pápa ő szentségére és királyunk ő felségére emelte általános eljenzés között poharát; Jósika Lajos br. a világi rend elnöke kitejven azon előnyös állást, melyben alkotmányos tekintetből az erdélyi egyházmegye a többi különözik s utalva az ebből folyó előnyökre az alkotmányos életben közreműködésre hivan föl püspök ő mltgát, reá közönté poharát. Az egyháziak nevében Barts F. nagyprepost szíles beszédben üdvözlé ő mltgát. Ugyanöt eltette a kolozsvári egyházközség nevében Dr. Groisz Gusztáv egyet. tanár nagy hatást keltő beszédben; Szilágyi Virgil orsz. képviselő a magyar püspökökre köszöntött, kiemelve a hazai iránti érdemeiket; Eszterházy K. gr. főispán mint hazafit eltette püspök ő mltgát, Csató János az ev. reformatusok, Autonelli balázsfalvi kanonok a balázsfalvi káptalan nevében köszöntötték föl ő mltgát, továbbá Nagy Lajos csik-szt. györgi plébanos hivatkozva, hogy ő mltga a második nagyprepost, ki erdélyi püspökké lett szintén reá. Erre Imecs F. Jákó csiksomlyói gymn. igazgató ünnepi odáját olvasta föl. Püspök ő mltga hálaival telt szívvel emlékezően meg Haynald Lajos biborok érsek ő nagymltgának pártogásáról zajos eljenzés között eltette a nagy főpapot, miről Csató János alispán köztetszettel fogadott indítványa folytán táviratilag értesítve is lett. Varadi Károly Jósika Lajost eltette. Pogány Gy. főispán püspök ő mltgát, mint Hunyadmegye szülöttjét és az absolut kormány alatt kormányzott nagyszerű püspököknek a nehéz viszonyok közötti jobb kezét zajos tetszés közt eltette. Török Antal Pogány György főispánt, Szentkeresztzi br. a vallás felekezetekek, Nagy Lajos a balázsfalvi klerust, Vestimán balázsfalvi kanonok a balázsfalvi érsek és capitulum nevében püspök ő mltgát eltették. Török Bertalan főjegyző Barts Ferencz nagyprepostra emelte poharát folytonos eljenzés között. Csató János alispán a hadsereget és honvédséget köszöntötte fel, mely után nem sokára püspök ő mltgának általános eltetése közben a vendégsereg fekete kávera püspök ő mltga belső szobáiba vonult.

VIDÉKI LEVÉL.

Dicső-Szentmárton, 1882. szept. 21.

Utolsó levelemben a tanügyi miseriák egy részét közöltem; azért azt a részt, mert az pusztit legkíméletlenebbül a nevelés-oktatás veteményes kertjében. Nincsen-e tán igazam? Olvassa el csak ki-ki a napi lapok e nemü jeremiáidjait, kérdje ki és kérje ki a lelkeszek véleményét illető „alant as“ tanítóktól s — fájdalom, a legtöbb esetben a felelet imez: „papmoly, ki abban culminál, hogy papját kisebbitse s magát ennek hatása alól emancipálja; csak kár, hogy az egyetlen küzdelembe a szellemességnek, igazságszeretnek csekély részét viszi, nem lévén nekie több ebből.“ És mit hallunk a túldalol? „Papom mester moly, ki szent palástja örve alatt tisztességes dolgot vél eselekedni, ha léptenyomon gyalázhatja tanítóját, ha az iskolában a tanulók előtt leszamarazhatja“ stb.

Utána néztem a mérai esetnek. Meggyőződtem, hogy azon ügyben a tiszteltes lelkész úr az, kinek részén az igazság áll. Ezt elismerve, kérem kell őt, tisztítsa, irtsa ki a gyomot eddig virágozott iskolájából. — De másfelől két ténny regisztrálok. Az olvasó közönség tudni fogja, hogy miért?

E sorok írója ezelőtt 15 évvel azon ritka szerencsében részesült, hogy n. t. esperese szemébe mondta, hogy sok szépet hallott róla, örül, hogy ily derék tanítót nyert benne; kérte legyen irányadója a többi tanítónak stb. Jó barátunk, t. i. a deréknek felavatott tanító hálal-

kodások között távozik; a házörző ebektől féltében künn várja az oszlató segélyt, de akaratlanul is amaz esperesi ajkáról hallja a refránt: „inter vacas bos est abbas!“ Nős, fiatal alteregóm, közzönd békétüő természetednek, hogy ily zuhanos atyai áldás mellett is 15 év óta munkálod a népnevelés veteményes kertjé!

Ez az egyik. — A másik nagyobb horderejű. Egyházmegyei közgyűlésen történt meg. Elnök felsorolja, hogy ennyi meg ennyi papilakot építének újra, ezt és ezt a mestert fenyték meg stb., a mint a dolgok logikája követelte. Egy „képviselő“ fel mert állani s kívánni, hogy jövőre az elnöki jelentés kimerítőbb képét nyujtsa a tanügyi állapotoknak, pár gyakorlati kiviteli módozatot ajánlani és — e fölött napi rendre tér a közgyűlés. — Ugy tapasztaltam s velem együtt igen-igen sokan, hogy a közügy oltára körül igen sok helytt az egoismus melegsik.

(Folyt. következik.)

IRODALOM.

A „Regényvilág“ című kiváló szépirodalmi folyóirattól újabbán a 23—25-ik füzet jelent meg az e vállalatnál megszokott jeles tartalommal. Jókai Mór, ki állandóan dolgozik a „Regényvilág“ részére, befejezéshez közel viszi „Egy játékos, a ki nyer“ cz. regényét. E munka egyike Jókai legjelesebb újabb műveinek, melynek német és francia nyelvre való átültetése már is folyamatban van. „F.-né Gyujtó Izabella, az ismert és kedvelt írónő „A multak árnyai“ cz. regénye befejezését is veszszük e füzetekben. Pierantoni-Mancini Grazia, híres írónő „Lidia“ című szép lélektani regénye befejeztével Marlitt E. a hazánkban is közkedveltségnek örvendő német regényíró legújabb műve: „Az ispán eselédje“ cz. regényt közli a „Regényvilág“ gyors egymásutánban nagy folytatásokban. Roseger egy sikerült rajza: (Mikor Janesi a Maresának irt) és „A páholy“ cz. francia humoreszk még változatosabbá teszik a füzetek tartalmát.

Most midőn a közönség az őszi idény beálltával olvasmány után néz, melylyel téli estéit megrövidítse — alig ajánlhatunk jobbat, méltóbbat és szebbet, mint a „Regényvilág“-ot, mely valóban megérdemli, hogy minden magyar család olvasó asztalát díszítse. Szemben az a szelhámos ajánlgatással, melylyel hazalók és hirdetések a közönségre néha a legselejesebb tartalmú lapokat ráerőszakolják — valóban jó szolgálatot véltünk a honi szépirodalom érdekében teljesíteni, midőn közönségünk figyelmét ismételve e derék folyóiratra irányozzuk, mely a legkiválóbb hazai írók műveit közli. Legközelebb indul meg e lap III-ik évfolyama, melynek részletesebb előrajzát legközelebb fogják a kiadók közrebocsátani. Egyelőre csak annyit jegyzünk meg, hogy Jókai Mór most írja „A poklokön keresztül“ cz. nagyobb regényét e lap részére. Mutatványszámot és részletes előrajzot kívánatra bárkinek küld a kiadóhivatal: Révai Testvérek könyvkereskedése Budapest IV. Váci-utca 11-ik szám.

Térképtartó.

A magy. kir. nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium által iskolák használatára ajánlva. E térképtartónak minden eddig létezett térképtartók fölött azon előnye van hogy:

1-ször. A térképeket a portól, füsttől és midennemü rongálástól teljesen megóvjá.

2-ször. 3—8 térkép tehető belé, s e térképek bármelyike egy másodpercz alatt lebecsátható és felhuzható, és a gépek egy könnyű fordítása által bármelyik térkép a fal mellé illeszthető.

3-ször. E térképtartóból bármelyik térkép gyorsan kivehető és szükség esetén más osztályba vihető.

4-ször. E térképtartóba a szemléleti képek is bevehetők.

5-ször. Szerkezete egyszerű és oly tartós, hogy e tekintetben is megfelel az iskolák igényeinek. Kezelése oly könnyű, hogy bármely iskolásgyermek tud vele banni.

E térképtartó beszerzése az iskolák részére valóságos nyereség, mert ebben a térképek mindig tiszták és épek maradnak, míg az eddigi kezelés mellett minden 4—5-ik évben új térképeket kellett szerezni, mi az iskoláknak tetemes áldozatába került.

Midőn az országos tanszermuzeum bizottsága az iskolák érdekében kimondta, hogy egy alkalmas térképtartóról gondoskodni igen kívánatos volna, mert a külföldről beküldött térképtartók egyáltalában nem felelnek meg a kívánalmaknak, szivesen fogadtam a bizottságnak azon megbízását, hogy az általam tervezett térképtartót megkészítem. Kész voltam a bizottság felszólítására anyagi áldozatot is hozni, hogy e szükséges tanszermű létrehozhasam. Tetemes idő és némi anyagi áldozat mellett végre sikerült is.

Múlt évben az országos tanszermuzeum által rendezett tanszerkiállításán a bizottsági elnök volt szives bemutatni e térképtartót a nagyszámban jelen volt tanfőriaunk. kik általános érdeklődéssel fogadták, s a lapok is kedvezően nyilatkoztak felőle.

Az országos tanszermuzeum bizottsága tüzetes megvizsgálás után czélszerűnek találta. minek alapján a nagyméltóságú vallás- és közoktatásügyi miniszterium 1882. szept. 15-iki alatti magas rendeletében az iskolák számára ajánlotta.

E térképtartó a népnevelők budapesti egyletének paedagogiai szakosztálya ülésén is be lett mutatva s a szakosztály is kedvezően nyilatkozott felőle. s egyszersmind kimondta azt, hogy e térképtartónak beszerzése minden iskola részére kívánatos volna.

Ez alapon teljes bizalommal ajánlom az iskolákat fenntartó testületeknek e térképtartó megrendelését. Midőn a kísérletekre az áldozatot meghoztam, nem oly szárdékkal tettem azt, hogy azután anyagi hasznot óhajtottam volna. Ezért e térképtartó készítésénél fétekin-tettel vagyok a tartósságra és csinos kiállításra. E czéltől nem fából, mint a hogy be lett mutatva a tanszer-

kiállításán, hanem pléhből készíttettem, csinosan festve, kívánatra pedig díszesen fényezve.

A térképtartók ára: 3 térkép számára 12 frt 50 kr. 4 térkép számára 13 frt. 5 térkép. sz. 14 frt. 6 térkép. sz. 15 frt. 7 térkép. sz. 16 frt.

Megrendelhető alólírotnál: Budapest, Szegényház-tér 7. sz. alatt.

Megrendelésnél kívánatos a térképtartóba helyzendő térképek megnevezése és nagysága.

Kozma Dénes,
mintázó az országos kisdud-
óvó-képezésnél.

CSARNOK.

— Spanyol illem. IV. Fülöp spanyol király 1649-ben kelt második házasságra Maria Anna osztrák hercegnővel. A király által a menyasszony fogadására küldött major — domo — a határnál fogadta őt. Utközben egyikén mentek keresztül azon ritka spanyol városoknak, melyek különösen selyem mellényeket, harisnyákat stb. készítenek. A városi tanács azt hívé, hogy egy esomag ily kézművel kellemes ajándékot tesz a királynénak. A fontoskodó major — domo — azonban szemé közé vágta a küldöttnek a csomagot. „Tudjátok — mondá — hogy a spanyol királynénak nincs lábuk.“ — A fiatal királyné, nem igen értvén meg a spanyol nyelvet, ezt szószérént vette, sirni kezdett és visszaakart térni Ausztriába, melyet nem hagyott volna el, ha tudja, hogy lábait el fogják vágni. — Megnyugtatták őt e tekintetben. — Madridba való megérkezése után a királynak is elbeszélte a történeteket. Ez annyira mulatságnak találta a dolgot, hogy elmosolyodott fölőte. És ezt teljesen rendkívülinek lehet tekinteni, mivel egész életében sem látták háromszor mosolyogni.

Rövid válasz. Fülöp macedoniai király a chaeroneai fényes győzelem után III. Archidamus spártai királynak egy igen hatalmaskodó levelet küldött. E levélre az utóbbi király, spártai szokás szerint, igen röviden válaszolt; még pedig eképpen: „Mérd meg az árnyékod, Fülöp, s meglátod, hogy most sem vagy nagyobb, mint azelőtt valál.“

Szív- és érdekházasság. Két ismerős találkozik.
— Hallottad-e, — szól az egyik — hogy Arnold megnősült?
— Eddig nem: nos hát szív-, vagy pedig érdekházasság??
— Mindakettő.
— Hogy-hogy?
— Ha az ember a feleségét nézi, kétségtelen, hogy a házasság érdekében kötetted, ha pedig a hozományt tekint, lehetetlen nem szívházasságra gondolni.

A kínai szakácsok kegyetlensége. Midőn egy társaságban a művészet jött szóba, mit a chinaiak a szakácsművészetben kifejtettek, Thorbam ur egy figyelemre méltó és kegyetlen készítmődját hozta föl a teknősbéka megfőzésének a kínai szakácskönyvből. — A teknősbékát egy vízzel telt edényben, az edényt befődvé, a tűzre helyezik; a földel nyilas van hagyva, úgy rendezve, hogy azon a teknősbéka tejt épen kinyújthatja és a mellette levő erősen fűszerezett bort elérheti. A mint a víz melegségével a szomjuság is növekszik, a teknősbéka mind hajlandóbb lesz a fűszeres bort meginni, míg a nagy melegség megöli. — Olykor azonban egész testét áthatja a boros-aromatikus nedv és a husnak állítólag pompás jó ízt kölcsönöz.

Dumas-adoma. Az idősb Dumas tudvalevőleg mindig pénz zavarban volt, daczára azon óriási összegeknek, miket regényei után kapott. Ugy számítják, hogy öt millió franknál többet pazarolt el. A mellett az üres zseb okozta érzést csak oly közönyvel és jókedvvel tűrte, mint a hogy a milliókat kiadta. — A törvényszék küldöttei kiknek több rendbeli adósságot kellett behajtani tőle, a legszeretettelőbb, legudvariasabb s a mellett oly embernek tartották, ki — ha a szükség úgy parancsolta — a legutolsó pillanatban is tudott pénzt teremteni. — Egy reggel 8 órákor Dumas Sándor még álomban feküdt, mikor hirtelen fölrezenvén, egy embert látott maga előtt állani. „Tudom már miért jön, — mondá Dumas ásitva — ugy-e a hatszáz frank? Nincs egy fillérem sem.“ „Nagyon sajnálom kedves Monsieur Alexandre, akkor kövessen a fogházba.“ — „Lehetetlen, ma pár barátomat és barátómet Véryhez hitvam meg diner-re.“ — „De ha van pénze ily fényes dinerhez a legdrágább étteremben, akkor hatszáz frankja is van.“ — „Szegény halandó, — mondá Dumas — nem bírjuk egymást megérteni. Mennyi időt enged nekem adósságom megfizetésére?“ — „Napnyugtáig Monsieur Alexandre, mert a törvény csak nappal engedi meg nekem egy adós fogságba kísérését.“ — „Jó, jó! jöjjön kiadómhoz.“ — Négyen, a költő és a három törvényszéki közeg, a kiadóhoz hajtottak. Mikor ez őket belépi látta, nevetve mondá: „Tudom már miért jön Dumas, van kézirata?“ — „Nincs!“ — „Kézirat nélkül egy fillért sem adok. Minden lapért 50 frank jár.“ — „Tértingettét, — mondá Dumas — hiszen akkor estig ebédemet is kiérdemelhetem Vérynél. Uraim hallották. Most jöjjenek velem gyorsan haza, egy percznyi veszteni való időnk sincs. Kocsis, itt van tiz frank borral, az utolsó pénzem, gyors galoppban haza!“ — Mikor Dumas hazaért, éléskamrájából pástétomokat, bort és édességet hozott, azután pedig fölnyitott egy szivarládát s e szavakkal kínálta meg a végrehajtókat: „Uraim egy kukkot se szóljanak! Egyenek, igyanak, dohányozzanak, s ha szellemöket akarják képezni, itt van könyvtáram, 500 kötettel, mind az én munkám. De egy kukkot sem! Ha esőnegtek, a lapot, melyet ide leteszek, átadják a groomnak, vigye el kiadóhoz s hozzon érte 50 frankot! De ismétlem: egy kukkot sem!“ — Fél tizkor Dumas irni kezdett — délután 3-kor ki voltak fizetve a végrehajtók, fél 7-kor Dumas tolettében ment Véryhez, hogy barátait e barátóit megvendégelje s a pénztárnoknak 500 frankot adott előre. Mikor az bámulva tekintett rá, Dumas nyiltszívűen felelé: „Ne nekem köszönje, hanem hitelezőimnek, ki ma 600 frankért be akart záratni. Kénytelen voltam dolgozni s egyuttal önöknek is dolgoztam.“

VEGYES HIREK.

— A trónörökös pár 21-én érkezett Kolozsvárra, honnan Kocsárdon át utaztak tovább a vadászatok színhelyére. Kocsárdon Juchó Ferencz a díszbe öltöztetett marosújvári bánya-közönséggel és bányász-zenekarral fogadta ő fenségeiket. Ugyanakkor érkezett oda József főherczeg is.

— Az országgyűlési képviselőválasztók 1883. évre megállapított névjegyzéke ellen beadott felebbezések átvizsgálására a központi választmány szept. hó 27-én délelőtt fél 12 órára lett összehívva,

